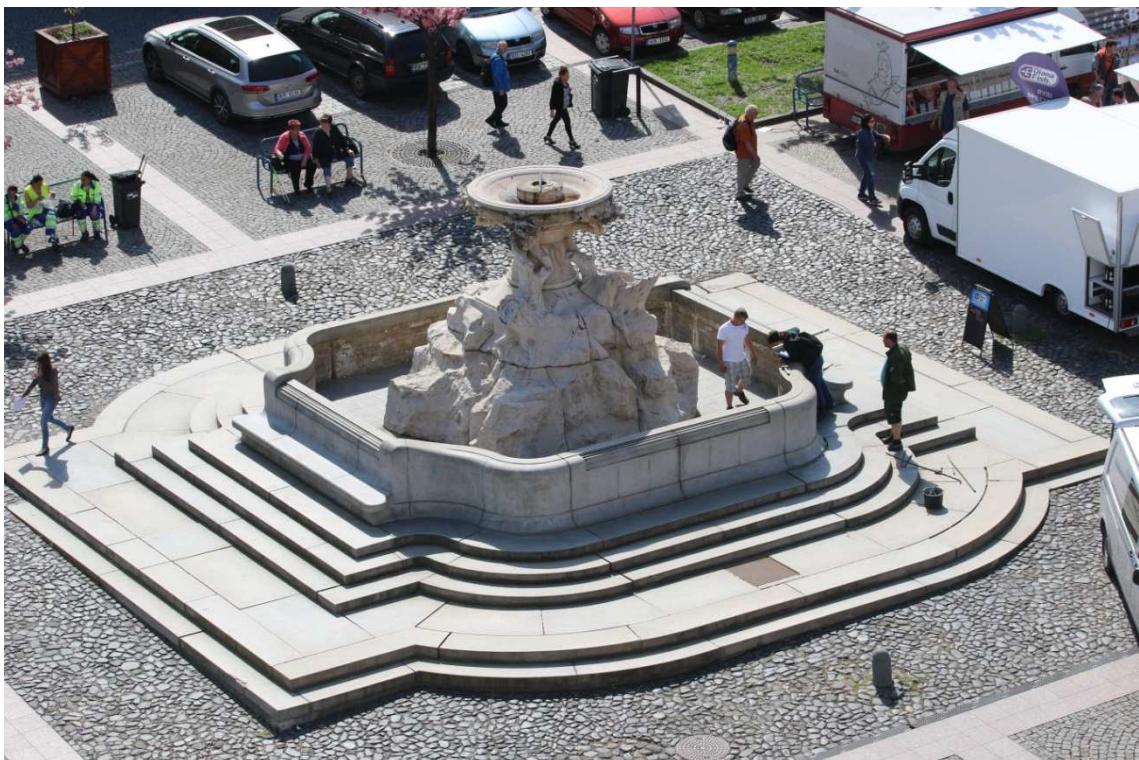

Restaurátorský záměr

Pohádková kašna Statutární město Děčín

2018

Obsah

Data památky

Úvod

Popis památky

Historie díla

Předchozí zásahy na díle

Charakteristika současného stavu

Restaurátorský průzkum

Zhodnocení restaurátorského průzkumu

Restaurátorský záměr

Návrh restaurátorského postupu

Návrh použití technologií a materiálů při restaurování

Závěr

Grafická dokumentace

Historické fotografie a plány

Plány kašny (Ing. Marek Soukup)

Fotodokumentace současného stavu památky

Externí příloha - Statické posouzení kašny (Ing. Miroslav Kubík)

Data památky

Název:	Secesní městská fontána (Pohádková kašna)
Dobové určení:	1907
Materiál:	Žula, vápenec
Rozměry:	Z 14,025xS 13,040m. Výška sloupu ode dna 370cm
Autor:	Architekt R.Weyr
Umístění:	Masarykovo náměstí, Děčín I.
Číslo památky v ÚSKP:	36048/5-5025
Vlastník památky:	Statutární město Děčín, Mírové nám.1175/5, 405 38 Děčín
Restaurátor:	MgA.HelenaJahodová, ak.soch.rest. Licence MKČR: č.j.MK25587/2010 Restaurování kulturních památek ve specializaci restaurování polychromovaných sochařských uměleckých děl ze dřeva, kamene, umělého kamene, sádry.

Úvod

Restaurátorský průzkum a záměr je zpracován pro plánovaný restaurátorský zásah na díle. Ve spolupráci s odborníky státní památkové péče byly dohledány dochované dokumentace předchozích zásahů na díle, posouzen stav dochovaného díla a jeho proměn od doby vzniku do současnosti. Průzkum byl proveden fotodokumentací, prohlídkou, sondáží, zkouškami materiálů, grafickou dokumentací, zakreslením plánů, statickým posouzením.

V rámci připravované obnovy byly samostatně zpracovány posudky stavu elektroinstalace a rozvodů vody, které mohou být realizovány nezávazně na průběhu restaurování kamene.

Samostatně zpracovaná byla i 3D dokumentace památky pro plánovanou sochařskou rekonstrukci chybějící výzdoby kašny, která může být realizována až po dokončení restaurování kašny.

Popis památky

Kašna vznikala v období přelomu 19. a 20.století, podoba návrhu se vyvinula od novorenesančních rysů až k secesním prvkům. V současnosti je kašna dochovaná bez původní bronzové sochařské výzdoby. Po sochařské výzdobě ze zachovaly pouze fragmenty některých čepů. Architektura kašny je zhotovena z kamene. Středový prvek pohádkového stromu z vápence, "untersberského mramoru" u Salzburku. Stěny nádrže a schodiště jsou zhotoveny z české žuly, z lokality Lipnice nad Sázavou.

Široké monumentální schodiště je rozšířené podestou, ze které ústí vchod do původní spodní technologické šachty.

Oblé tvary stěn nádrže na severní a jižní stěně vyúsťují v lavice pro sezení. Rohy nádrže jsou konkávně projmuté. Uprostřed nádrže stojí masivní vápencový sloup stylizovaný do podoby stromu vyrůstajícího ze skály. Ve vrcholu ústí v tenké větvoví a dekory olistění, z detaily hlav chrličů. Ve vrcholu je ztvárněna mělká mísa, z jejíhož středu vytéká voda dvouramennou trubkou.

Vápencový sloup je sestaven z masivních bloků. Stěny nádrže jsou sestaveny ze žulových dílů, uvnitř doplněných betonovými izolačními deskami (patrně původními). Schodiště je zhotoveno ze žulových stupňů, podesta byla v minulosti upravována co do výškové úrovně vůči schodům. Kašna je v současnosti těsně lemována valounovou dlažbou do tvaru čtverce, je doplněna na čtyřech stranách žulovými sloupky, za nimiž pokračuje dlažba náměstí žulovými kostkami.

Historie díla

Čerpáno z knihy: Kvádrberk, Petr Joza, 2015

Po demolici loretánské kaple roku 1885 zůstal střed děčínského náměstí prázdný.

Městská spořitelna založila roku 1888 „Fond pro stavbu kašny na náměstí“. Roku 1895/1896 oslovili prof. Rudolfa Weyra o zhotovení modelu. Autorem návrhu je architekt Rudolf Weyr (* 22. března 1847 Vídeň; + 30. října 1914 Vídeň).

Tematicky měla být předlohou pro kašnu sestava tří starých lidových pověstí o Kvádrberku „Pověst o prameni“ (Quellensage) od Moritze Johna z roku 1896.

Zastupitelé 8. dubna 1904 stavbu kašny schválili a shodli se zároveň na jejím excentrickém umístění tak, aby stála v průhledech ulic a ne v geometrickém středu náměstí.

První model z roku 1896 byl novorenesanční, výsledný model roku 1904 nesl již prvky secese. Zhotovitelem bronzových soch byla slévárna a vídeňská firma Theodor Thomas Srpek. Pro kamennou část byl vybrán smetanově bílý untersberský mramor, lámaný na kopci

Untersberg poblíž Fürstenbrunn u Salzburgu. Materiál pro děčínskou kašnu pocházel přímo z dvorního lomu (Hofbruch). Kamenické práce včetně montáže provedla A. G. für Marmor-Industrie Kiefer v Ober-Alm u Hallein (Salzburg). Žulovou nádrž s lavicemi a schody s deskami pro vyrovnání sklonu náměstí dodala firma Konrad Weigner z Jihlavy.

Stavební práce začaly 9. května 1906. 12. listopadu 1907 proběhla kolaudace díla.

Na počátku října 1907 se pokládala nová dlažba, která tvořila v ploše náměstí velký kříž s novou kašnou ve středu.

1. března 1909 byla kašna protokolárně zapsána do majetku města. Poté nechalo vedení městské spořitelny na kamennou nádrž připevnit dvě bronzové desky. Ta menší, umístěná na čelní (západní) straně, informovala o tom, že kašnu nechala postavit děčínská spořitelna. Větší deska na východní straně nesla malý znak rodu Thunů a připomínala někdejší loretánskou kapli, která uprostřed náměstí stála až do roku 1885.

V roce 1941 bylo pro válečné účely sejmuto všech šest plastik od prof. Weyra z kašny.

Snad kvůli vysoké ceně (850 marek za kus) zamítli radní zhotovení sádrových odlitků. Byl odmontován i kamenný podstavec sochy víly.

Ze secesního uměleckého díla tak dodnes zůstalo jen kamenné torzo.

Předchozí zásahy na díle

Od roku 2000 probíhaly na památce udržovací práce. Jednalo se o dílčí zásahy bez jednotné koncepce. Dochovala se dokumentace uvedených zásahů.

2001 Michal Bílek, ak.soch. - rozebrání schodiště a znovusesazení, bez základu, teracco tmely. Vápencový sloup nerestaurován.

2002 Petr Veselý - Restaurátorský záměr na obnovu vápencového sloupu, odstranění vrchního kamenného prvku v míse, zkramlování mísy a vyložení olovem. Realizováno pouze odstranění vrchního kamenného prvku v míse, zkramlování mísy.

2004 Stavoprojekt 91 - Návrh na osvětlení a vodoinstalaci. Nerealizováno. Prodlouženo povolení v roce 2012.

2007 Vankol - Vyložení dna novou žulovou dlažbou. Řešení stížností o úniku vody.

2009 Město Děčín - Vyložení šachty olovem.

Charakteristika současného stavu

- Uvolněné některé stupně schodiště, vyklonění některých stupňů.
- Uvolněné vypadané spárování (teracco mat.)žuly.
- Spodní části spár jsou jílovité měkké.
- Povrch je znečištěný usazeninami.
- Popraskané betonové vnitřní desky nádrže, rozpraskané spáry, desky vysunuté do prostoru lokálně.
- Spáry druhotné žulové dlažby dna nádrže jsou lokálně prázdné. Předpokládám popraskanou betonovou podlahu pod nimi.
- Netěsnost vnitřní nádrže.
- Četné drobné lasy a trhlinky na vápencovém sloupuzpůsobují odlamování kamene v deskách. Ve spodní polovině sloupu je kámen potrháný masívně a hrozí odlomení několika větších hmot.
- Dvě trhliny ve vrchní míse. Jedna je zkramlovaná svrchu ze slitiny mědi (bronz či mosaz). Trhlina prochází skrz sekanou modelaci dolů do sloupu, kde zarůstá v kameni. Druhá trhlina procházející přes celou mísu není zajištěna.
- Degradovaný otevřený povrch dekorů ve vrchních částech díla.
- Solné výkvěty na sloupu po dlouhodobém využívání chlornanů ve vodě.
- V podhledech zčernalé krusty.
- Sádrovcové krusty přirozeného stárnutí a krystalizace vápence.
- Ulámané fragmenty bronzových čepů, některé chybí. Zohýbané výtokové trubky z mísy.
- Kašna není na zimní měsíce uzavřená, čímž trpí kamenný materiál sněhem a zamrzající vodou v trhlínách.

Restaurátorský průzkum

Sondáž uložení schodiště

Sonda 1. Vrchní žulový schod na západní straně kašny

Pod stěnou nádrže se do spodních 10cm nacházejí lomový kámen, kousky vápenopískových cihel, suchý slabý beton v podobě podhozu, hlína. Schod je položený na desce silné cca 6cm nebo vrstvě 2 cihel 2x6cm. Ve spárách mezi schody tentýž suchý beton a na něm do hloubky 4cm teracco spára. Průměrná síla spáry 2cm. Spodní plocha a boky žulových schodů jsou lánané a přišpicované k lemu na rozích schodu.

Sonda 2. Spodní schod východní strana kašny, JV roh

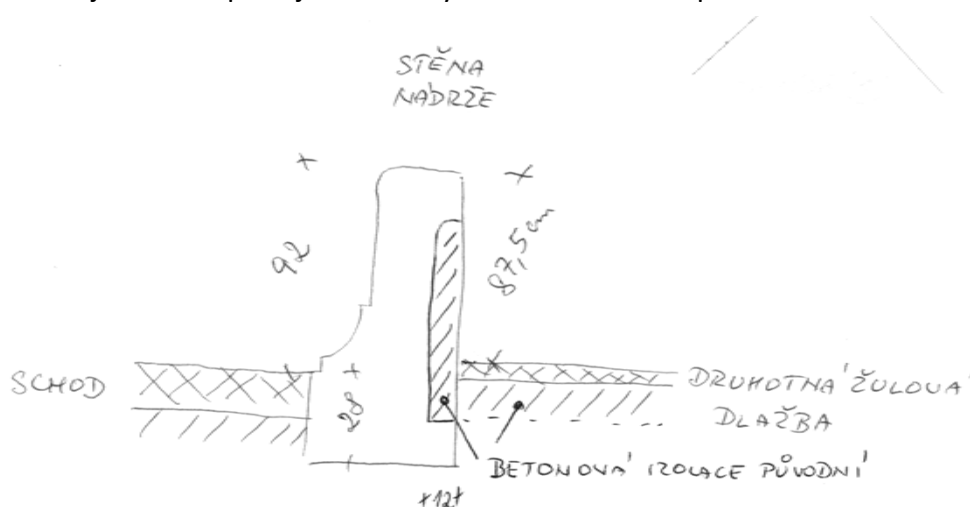
Síla žulového stupně 16cm (velikost desky 94/50cm). Stupeň je položen do cca 5cm slabého betonu. Pod ním se nacházejí valounky s jílem a pískem (červenice). Sonda do hloubky 20cm pod betonem. Spáry řešené stejně jako u 1. sondy.

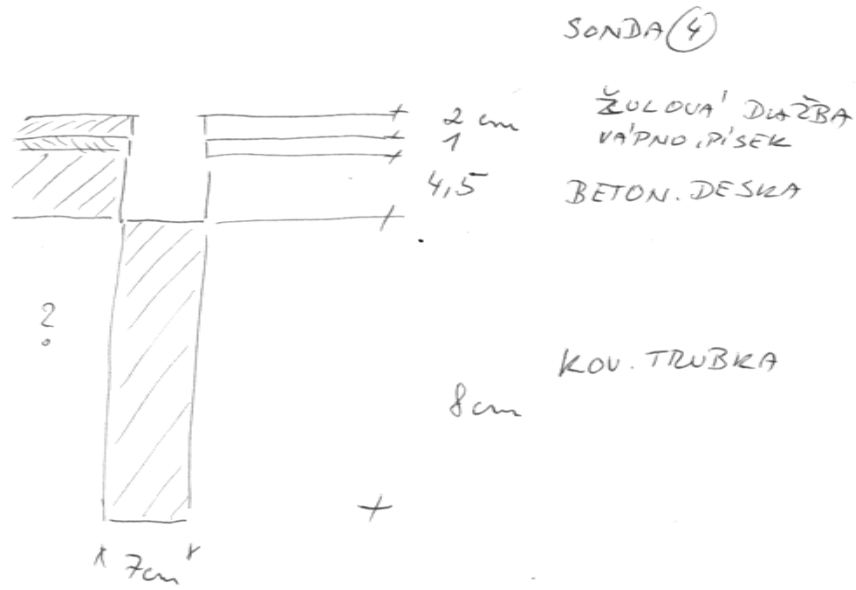
Sonda 3. Kapsa v betonové desce ve vnitřní stěně nádrže

Síla vnitřní desky je cca 12cm, jsou nazděné přímo na místě do oblé špicované kapsy žulové vnější stěny. Betonové desky jsou popraskané v ploše, cca 6desek z celkových 18ks. Některé jsou vysunuté dovnitř nádrže cca 3mm. Spáry jsou vyplněné z roku 2000 Ladaxem, který je rozpraskaný. Spáry jsou silné cca 7cm. Obvod vnitřních stěn cca 23bm.

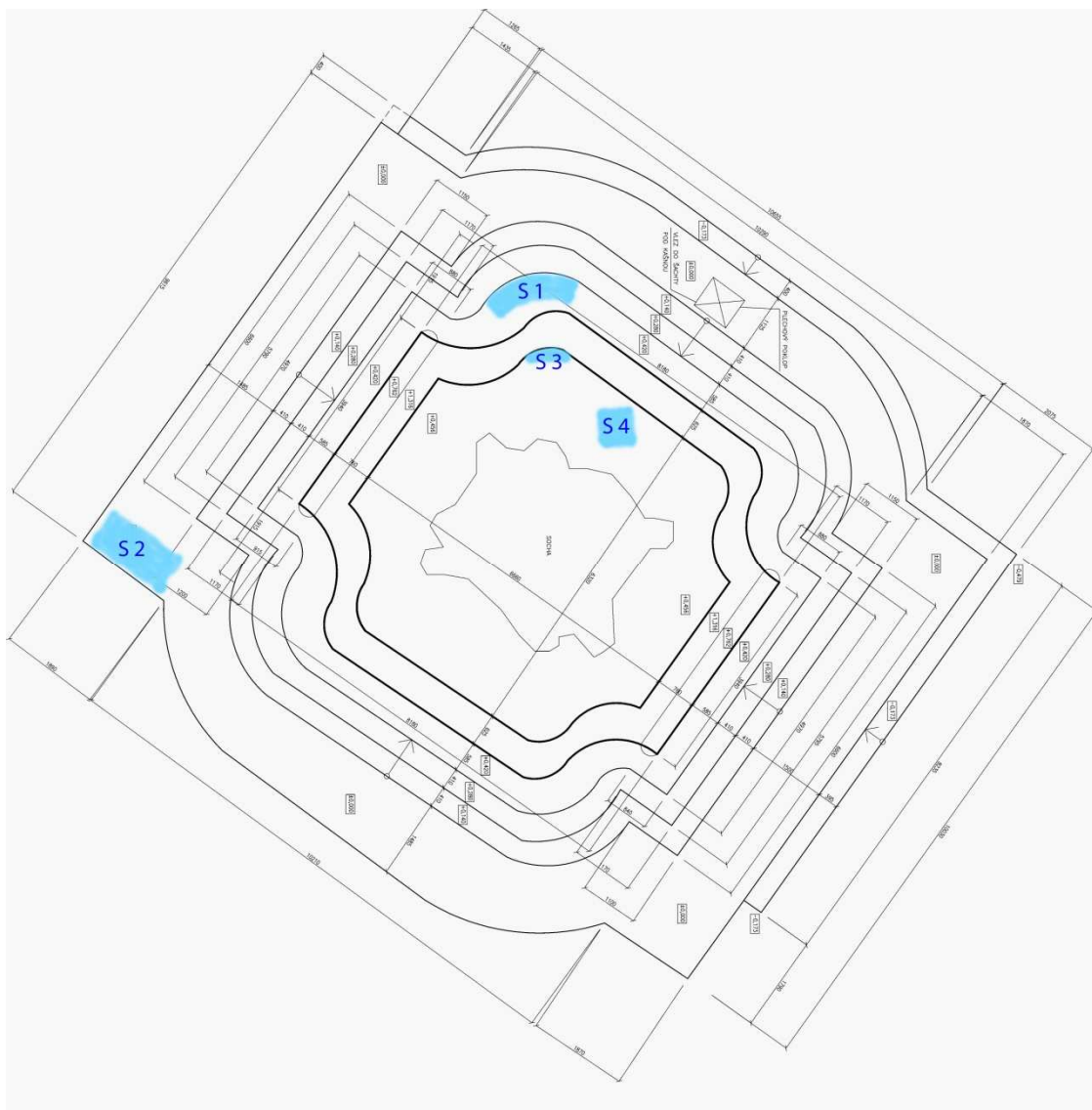
Sonda 4. Druhotná žulová dlažba dna nádrže z roku 2007 na západní straně u výpustě

Sonda provedena u výpustě z nádrže. Dlažba o síle 2cm je ložená v cementu + 1cm podklad (asi vápnos pískem). Pod ním v síle 4,5cm je zřejmá betonová deska shodná s deskami stěn nádrže. Zbytky asfaltu, které zmiňují už v minulých restaurováních, nebyly nalezeny. Následuje 8cm dlouhá kovová trubka o průměru 7cm. Výpusť není na povrchu ukončená odnímatelným košíkem, který by zarážel nečistoty. U výpustě je zřejmý fragment druhé trubky, kterou je vhodné po sejmutí dlažby zdokumentovat a posoudit.

Zákres sondáže

Spárování a tmelení žulové nádrže a schodiště

Žulové schody (rohy a hrany nástupnic) a stěny jsou lokálně dotmelené teracco směsí, shodnou se spárami schodiště. Materiály a doplnění pochází z restaurování v roce 2000. Teracco materiál se ve spárách propadá, protože je křehký a při trvalém otřesu okolního terénu je neodolný.

Izolace vnitřní nádrže

Původní izolace z betonových desek byla naposledy v roce 2000 ve stěnách prořezána a nově vyspárována. Dno nádrže bylo roce 2007 přeloženo žulovou dlažbou. V dnešní době izolace propouští, což je hlavním poškozením památky. Oba druhotné zásahy jsou dnes již dožilé a je na místě hledat jejich opravu nebo jiný způsob izolace. Navrhuji navrátit se k minerálnímu materiálu, podobnému původnímu. Navrhuji izolační desky z betonu nahradit izolační stěnou ze směsi románského cementu, tj. hydraulického vápna. Syntetické materiály mají nízkou trvanlivost. Vyložení nádrže olovem je nevhodné s ohledem na středovou partii sloupu, který má nepravidelné tvary a jeho kotvení by bylo oproti navrhované variantě, zbytečně invazivní.

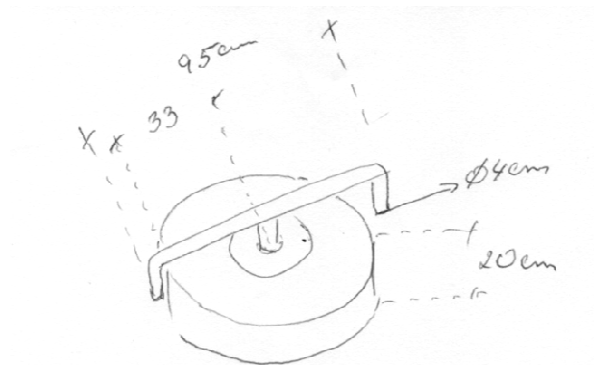
Trhliny ve vápencovém sloupu

Drobné trhlinky ve vápenci jsou otevřené stárnutím kamene, otřesy, působením, korodujících bronzových čepů. Jedná se o ložné trhlinky tektonického původu. Vzhledem k jejich četnosti a drobným rozměrům je nelze zajistit v hloubce poškození, kde je kyselé prostředí a vnášené materiály do něho nepřilnou. Hloubkové vyčištění těchto trhlinek je nemožné.

Vrchní mísa a prvky přívodu vody

Na vrcholu vápencové mísy je středový válcový soklík přetmelený betonem. Soklík je shodný s materiálem desek vnitřních stěn nádrže. Povrchový beton je popraskaný. Vyvedená trubka přivádí vodu do mísy ze dvou stran a dopadá na čistý vápenec, nyní poškozený dvěma trhlinami. Osazení původní sochařské výzdoby zde není zřejmé. Druhotná sochařská výzdoba byla sejmuta v roce 2002. Při stejném zásahu byla zkramlována trhlina v míse (bronzová kramle). Statický posudek kašny (v příloze) trhliny v míse nezmiňuje, předpokládám tedy, že neohrožují stabilitu prvku.

Výtokové trubky z mísy jsou dlouhodobým užíváním po okrajích zohýbané.

Umístění původních bronzových soch

Bronzové čepy po sochách se na vápencovém sloupu dochovaly jen částečně. V některých místech je vápenec v osazení bronzového čepu rozpraskaný. Čepy jsou ulomené, nesou stopy závitů. V grafické dokumentaci jsou zakresleny dochované čepy a zaznamenány plochy na vápenci, upravené původně pro dotýkání soch na kameni. Všechny bronzové sochy i nápisové desky na kašně chybí.

Zhodnocení restaurátorského průzkumu

Předpoklad, že pod schodištěm není pevný základ, potvrzují dvě provedené sondy a fotodokumentace restaurování z roku 2000.

Na jílovité mazanině je suchý hubený beton jako podhoz kamenných stupňů.

Zdá se, že ani pod stěnou nádrže není betonová deska, ale skládané cihly v jílu a možná skládané menší kameny. Teoreticky lze ale předpokládat, že by pod stěnou nádrže měly být základové pylony, viz historický plánec pro výstavbu kašny (viz Přílohy).

Žulová dlažba z roku 2007 na dně nádrže posílila nepropustnost dna, ale má tolik spár, že se izolace pro vodu výrazně snižuje, zvláště nyní při degradaci spár. Žula vyvyšuje dno o 4,5cm, oproti původnímu dnu.

Středový vápencový sloup se blíží dožilému stavu. Nelze ho demontovat. Četné drobné trhliny na vápencovém sloupu neumožňují manipulaci s kamenem, kdy by došlo k rozdrčení kamene.

Ze západní strany, tj. od vchodu do šachty, je kámen nejvíce poškozen povětrností. Jedná se o západní stranu sloupu (vápeneč) a vnitřní stěnu východní stěny nádrže (beton).

Restaurátorský záměr

Rozpadající se vápenec středového sloupu je potřeba zajistit a snažit se prodloužit soudržnost zbylých pevných partií, především těch exponovaných ve vodě. Sádrovcovou krustu je vhodné tenčit v místech prokázaných kapes a puklic. Solné výkvěty je nezbytné sejmout a pokusit se najít vhodnější způsob dezinfekce vody, aby solné výkvěty nepoškozovaly kámen. Trhliny je vhodné zpevnit lepením, případně v místech možnosti vsazením vnitřní nerezové armatury u větších prasklých hmot. Spáry je nutné zatmelit, aby nezatékala voda dovnitř bloků. Vrchní vázu je nezbytné revidovat a zpevnit trhliny. Je vhodné ošetřit výtokové kovové doplňky, aby byla plně funkční.

Nádrž kašny protéká a je hlavním úkolem restaurování izolovat ji proti průtoku a průsaku. S ohledem na stav středového sloupu je možné pokusit se izolovat nádrž ve hmotě původních betonových desek, které jsou pravděpodobně i na dně, dnes druhotně předlážděném. Vzhledem ke stáří izolace od roku 1907 jen s lokálními opravami navrhuji původní izolaci vyjmout zcela nebo z nutné části a zhotovit novou izolující vanu vyzdívkou v podobném přírodním minerálním materiálu tomu původnímu.

Schodiště je lokálně uvolněné pravděpodobně neustálým otřesem podloží, které je namáháno dopravou. Pokud by pod schodištěm vznikla nová betonová deska, měla by schodišťové stupně udržet ve správné pozici déle, než současné lokální podhození schodů suchým betonem. Pružné spárování schodů by mělo přinést delší trvanlivost spárování a uzavření schodiště do celku.

Při restaurování nebo po jeho dokončení je vhodné revidovat elektroinstalaci v šachtě kašny a s ohledem na stav vodoinstalace podrobit revizi i vodoteč.

Vzhledem k umělecko-historickému významu této registrované kulturní památky je nezbytné konzultovat a řešit restaurování ve spolupráci s odbornými pracovníky NPÚ.

Návrh restaurátorského postupu

Přípravné práce

- Svázat nádrž, vysekat vnitřní izolační desky a vyjmout žulovou novodobou dlažbu, odhalit originální dno kašny a provést přípravné práce pro novou izolační vyzdívkou nádrže. Dle možností zkramlovat zevnitř vnější žulové stěny nádrže.
- Vyjmout první vrchní schod, vybagrovat věnec kol nádrže pod vrchní schod do možné hloubky zabetonovat. (Tento bod nerealizovat, pokud bude základ řešen po čtvrtinách, viz statický posudek.)

- Postavit lešení uvnitř nádrže kolem středového sloupu a pokračovat restaurováním vápencového středového prvku kašny (restaurovat sloup lze v průběhu stavebních prací na schodišti).

Restaurování středového vápencového sloupu kašny

- Čištění kamene, sanace povrchu. Vyjmutí uvolněných spár.
- Vyjmutí kovových prvků nebo jejich konzervace na místě. Revize a konzervace přírodních trubek pro vodoteč uvnitř středového sloupu. Bronzové čepy po historické sochařské výzdobě považují za dokumentaci historického vývoje. Vzhledem k poškození okolního kamene a nefunkčnímu torzu čepů, navrhuji tyto vyjmout, místa po všech čepích ponechat pro možné další osazení nových čepů a nadále řešit úpony až jako součást případné rekonstrukce sochařské výzdoby.
- Doporučuji provést revizi výtokových trubek z mísy sloupu, jejich vyjmutím, konzervací, srovnáním okrajů. Bude-li potřeba doporučuji doplnění kovu či náhradu prvku v závislosti na stavu díla při provádění prací.
- Odsolení povrchu od vykrystalizovaných produktů solí na dřívku sloupu mechanickým sejmutím silných krust oškrábáním, vymytím zasaženého povrchu opakovaným sprchováním měkkou vodou s obezřetným využitím odsolovacích zábalů pouze v případě nutnosti.
- Zeslabení sádrovcových krust v místech kde tvoří na povrchu kamene neprodyšnou krustu a hrozí odloupení puklic. Odpukávající krusta je výsledkem přirozeného stárnutí vápence. Jediná možná obnova prodyšnosti je mechanické ztenčení krusty. Jedná se vždy o lokální nezbytně nutný rozsah.
- Zpevnění kamene impregnací a injektáží poškozených míst konsolidanty. Drobné trhlinky lze injektovat aquareaktivním tmelem a povrchově uzavřít vápennou směsí. Sčepování trhlin, vnitřní vsazení armatur nebo povrchových kramlí z nerezové oceli, dle zhodnocení stavu po očištění povrchu (nutná konzultace s SPP při KD). Lokálně pod vysolenými partiemi nebo v kapsách pod krustou je možný drolící se kámen zpevnit impregnací organokřemičitého roztoku.
- Navrhuji větší poškození trhlinami čepovat, na injektáž v místech možné impregnace použít vodoureaktivní tmel a věnovat se především uzavření povrchu těchto trhlinek.
- Tmelení trhlin dle jejich povahy pružným tmelem, vápenným konsolidačním tmelem, pryskyřičným roztokem. Tmelení chybějících hmot kamene minerální směsí umělého kamene. Spárování sloupu bude provedeno shodným materiálem umělého kamene s tmelenými prvky.
- Vrchní plochu mísy navrhuji vytmelit stejnou izolační vrstvou minerálního hydraulického materiálu jako nádrž, abychom minimalizovali rozrušování vápence protékající vodou.

- Barevná retuš doplněných míst a poškozených partií po reziduích solí, koroze kovových prvků a dalších rušivých míst.

Rozebrání žulových schodů kašny vně nádrže

- Demontáž žulových stupňů při jejich adjustaci a zákresech původního umístění. Složení stupňů v prostoru náměstí do ohrazeného prostoru (vymezení a ohrazení prostoru nutno zajistit vlastníkem, potřeba cca 46x25m).
- Očištění kamenných stupňů mechanicky sejmutím zbytků cementu, teracco spár.
- Vyjmutí dlažebních kostek kolem posledního schodu pro přístup k základu.

Zhotovení nového betonového základu pod schodištěm

- Vybagrování navážky pro nový základ. Řešení postupné betonáže po čtvrtinách dle návrhu statika. (Celkovou betonáž nebo po čtvrtinách je nezbytné upřesnit před realizací.)
- Zhotovení betonového základu v úrovni pod spodní stupeň schodiště dle plánu (viz přílohy).

Osazení schodiště zpět dle původní dispozice na nový základ

- Postupné osazení žulových stupňů zpět dle původní situace.
- U druhého stupně-podesty je potřeba vyzpevnit vstup do šachty a zvážít nahrazení železného krytu šachty novou kovovou deskou.
- Do prostoru pod dalšími stupni bude postupně doplňován beton, do kterého budou stupně postupně ukládány.
- Kontrolou pro výšku stupňů by měla být základová deska pod prvním schodem a betonový věnec pod posledním vrchním stupněm zhotoveným v přípravných pracích., nebo v případě zhotovení po čtvrtinách ponechané partie.
- Na SZ rohu kašny navrhuji místo spodního obnaženého betonu pod spodním schodem vložit žulové hranoly nebo desky, aby byl efekt kamenné obruby díla nerušený. Jedná se o 10cm stupně o výšce max.20cm, ubíhající do klínu směrem od rohu schodiště.
- Doložení vyjmutých dlažebních kostek kolem schodiště zpět.

Obnova žulového schodiště a vnější žulové stěny nádrže

- Čištění povrchu žulového schodiště a žulové stěny nádrže mokrou cestou, chemicky.
- Spárování žuly navrhuji provést pružným tmelem, aby nedocházelo k dosavadním prasklinám a postupnému vypadávání spár. Drobné úlomky navrhuji doplnit tmelem cementu a žulové drtě s následným přebroušením. Větší pohledové doplňky doporučuji doplnit žulovou plombou (lipnická žula).

Nová izolace vnitřní stěny a dna nádrže kašny

- V závěru restaurování středového sloupu je nezbytné sejmout lešení z vnitřku nádrže.
- Vnitřek nádrže bude vyčištěn tlakovou vodou a povrch stěn bude dezinfikován. Po zajištění odtokové trubky z nádrže (vhodná revize prvku) navrhuji provést novou vyzdívku namísto odsekaných betonových desek (pravděpodobně původních) a ladaxových spár (z roku 2001) a žulové dlažby na 10cm betonové desce (z roku 2007). Betonové desky navrhuji podsekat o cca 5cm, není nutné je vyjímat zcela, což bude zřejmé v průběhu prací.
Podle síly a stavu odhaleného dna navrhuji toto odsekat v betonu 4-6cm a nahradit novou vrstvou voděodolné vyzdívky z hydraulického vápna. Pokud nebude možné dno snížit navrhuji nanést izolační vyzdívku v síle současného zvýšení dna o 4,5cm (tj. síla žulové dlažby a podkladu).
- Navrhuji spáry podložit na vnitřní stěně žulové stěny dvouvrstvou fólií, aby byly namáhané partie na pohyb dílů rozneseny do větší plochy. V závislosti na stavu betonových desek a stavu vnitřní stěny nádrže je možné žulové desky nádrže zevnitř zkramlovat v nerezové oceli (provést v přípravných pracích).
- Vnitřní novou izolační vyzdívku navrhuji zhotovit z voděodolné směsi hydraulického vápna a písků s přídavkem vlákna pro zpevnění hmoty. Navrhuji vnitřní vanu vyzdít jako celek včetně dna až ke středovému sloupu, bez dilatačních spár, nebude-li v průběhu prací zjištěna nová situace. Styk s vrchním překladem žulové stěny je zakončen pravým úhlem do líce žuly. Styk se spodní patou středového sloupu je vhodné zakončit fabiónem a přikletovat ke spodní hraně vápencového prvku. Ostré úhly mají tendenci praskat.

Dokumentace

- Dílo bude v průběhu restaurování fotograficky dokumentováno. Závěrem restaurování bude vyhotovena restaurátorská zpráva, která bude předána vlastníkovvi - městu Děčín a zástupcům státní památkové péče - NPÚ ÚOP v Ústí nad Labem.

Nastavení preventivní péče o památky

- Pohyb a zátěž okolního prostoru kašny dopravou nelze ovlivnit, proto je tedy nutné počítat s náročnější péčí o stav památky. Především se jedná o kontrolu spár schodiště a jejich včasné lokální opravy.
- Navrhuji diskutovat možnost dezinfekce vody vhodnou formou stříbra. Návrh bude diskutován v průběhu restaurování. Dosavadní zajišťování kvality vody chlornany není pro vápenec vhodný (viz. silně vysolené partie dřívku sloupu).

Zimní bednění kašny

- Zimní zaklopení kašny, vhodné pro udržení kamene v suchu v zimních měsících, navrhuji vyřešit v průběhu restaurování s ohledem na plánovanou sochařskou rekonstrukci výzdoby. Po zvolení její podoby je možné navrhnout a zhotovit bednění celé kašny.
- Historicky byla kašna zakrývána, viz hist.fotografie v příloze.
Pokud bude rekonstrukce sochařské výzdoby probíhat v dlouhodobém horizontu, navrhuji zaklopit alespoň spodní nádrž dřevěným bedněním a přeložit vrchní mísu taktéž deskou, aby déšť a sníh nevníkal do vnitřku kamene.

Návrh použití technologií a materiálů při restaurování

Přípravné práce

- Svázat stěny kašny mobilními tkaninovými kurtami nebo umělohmotnými pásky, aby byla nádrž zajištěná proti pohybu při stavbě základu.
- Kramle z nerezové oceli vsazené do navrtaných otvorů zevnitř desek.
- Vybagrovat úzkou lžící prostor pro betonový věnec a svázat jím nádrž kašny v síle vrchního schodu, do hloubky možné dle přístupu.

Restaurování středového vápencového sloupu kašny

- Čištění regulovanou tlakovou vodou, dezinfekce vodným roztokem peroxidu vodíku. Ztenčování sádrovcových krust mechanicky nebo obklady methanolem.
- Případná rekonstrukce kovových trubek mědi nebo slitinou mědi dle původních.
Odsolení povrchu od vykrystalizovaných produktů solí na dřívku sloupu mechanickým sejmutím silných krust oškrábáním, vymytím zasaženého povrchu opakovaným sprchováním měkkou vodou s obezřetným využitím odsolovacích zábalů pouze v případě nutnosti (pozor na rozpustnost vápence v destilované vodě!).
- Zpevnění kamene impregnací KSE 100 Remmers a injektáží poškozených míst konsolidanty dle jejich povahy PU tmel aquareaktivní, VapoinjektAqua Bárta, Vicat Prompt, Paraloid B72 Rohm and Haas. Drobné trhlinky tektonického původu je vhodnější ponechat otevřené pro pulzování vlhkosti, protože jejich uzavření není prakticky proveditelné a kyselé prostředí uvnitř trhliny ve hmotě nelze kompletně vyčistit dostupnými technologiemi. Tmelení chybějících hmot kamene minerální směsí křemičitých písků vápencové drtě, vzdušného a hydraulického vápna (Vicat Prompt; Kalkoberputz, Basic feinInovacal MTM Baustoffe). Tmely musejí být pigmentované ve hmotě (Bayferox).
- Sčepování trhlin v nerezové oceli.
- Barevná retuš akrylové disperzní barvy pro retuš v exteriéru Lascaux.

Zhotovení nového betonového základu pod schodištěm

- Zhotovení betonového armovaného základu dle návrhu statika (viz příloha).

Osazení schodiště zpět dle původní dispozice na nový základ

- Beton.
- Pro vsazení nových žulových dílů Lipnická žula, v povrchové úpravě jemného pemrlování. Osazení desek je nutné připravit již při vytváření základu.

Obnova žulového schodiště a vnější žulové stěny nádrže

- Čištění žulového schodiště regulovanou tlakovou vodou, s přídavkem chemického čistícího roztoku (R7 HMK, FassadenreinigerpasteRemmers).
- Spárování žulového schodiště navrhuji provést pružným tmelem na bázi RC Vicat, písek a latexové roztok určený pro výrobu speciálních cementových lepidel.
- Drobné úlomky navrhuji doplnit tmelem cementu a žulové drtě s následným přebroušením. Větší pohledové doplňky doporučuji doplnit žulovou plombou (lipnická žula).

Nová izolace vnitřní stěny a dna nádrže kašny

- Tlaková voda, vodný roztok peroxidu vodíku. Revize odtokové trubky z nádrže (případná nerezová kopie prvku). Nová izolace hydraulické vápno Vicat Prompt, písky, zpevňující vlákno. Dilatace žulových desek vespodu dvouvrstvou fólií (pásky široké cca 15cm).

Zimní bednění kašny

- Dřevěná konstrukce. Nutno dořešit při restaurování dle plánů rekonstrukce sochařské výzdoby.

Závěr

Restaurátorský záměr by měl být v případě přijetí a odsouhlasení navrhovaného postupu vlastníkem nadále postoupen posouzení SPP A NPÚ jako příloha žádosti o restaurování díla pro vydání Závazného stanoviska Odboru památkové péče města Děčín a Národního památkového ústavu Územního odborného pracoviště v Ústí nad Labem.

V případě objednávky a započetí restaurování památky je nezbytné postoupit vybranému zhotoviteli restaurátorský záměr, závazné stanovisko a svolat úvodní kontrolní den pro upřesnění konkrétního postupu prací. V záměru navržené materiály a technologie pro

restaurování díla mají své alternativy, které mohou být jiným restaurátorem preferovány a je vhodné tyto možnosti diskutovat před započítáním prací.

Záměr je návrhem na kompletní restaurování dochované památky, bez rekonstrukčních řešení chybějící sochařské výzdoby. Možnosti rekonstrukce by měly být samostatným projektem, který je nutné diskutovat s SPP pro stanovení podmínek neinvazivnosti a vhodnosti nové výzdoby vůči originálnímu dílu.

Součástí příloh předloženého záměru je statické posouzení stavu kašny. Před realizací je nezbytné navrhovaný postup vzájemně konzultovat se zhotovitelem a stanovit konkrétní možný postup.

Součástí záměru není zápis o revizi elektroinstalace a vodoinstalace a návrh jejich rekonstrukce nebo opravy. Elektroinstalace a vodoinstalace jsou popptány samostatně a jsou v jednání.

Dne 19.11.2018 v Kozojedech

MgA. Helena Jahodová, ak.soch.rest.

Kozojedy 61, 331 41 Kralovice,

Tel: +420 604 633 807, E-mail: helena.sterbova@centrum.cz

IČO: 74152831, DIČ: CZ8259122190

Licence MKČR: č.j. MK25587/2010 Restaurování kulturních památek ve specializaci restaurování polychromovaných sochařských uměleckých děl ze dřeva, kamene, umělého kamene, sádry.

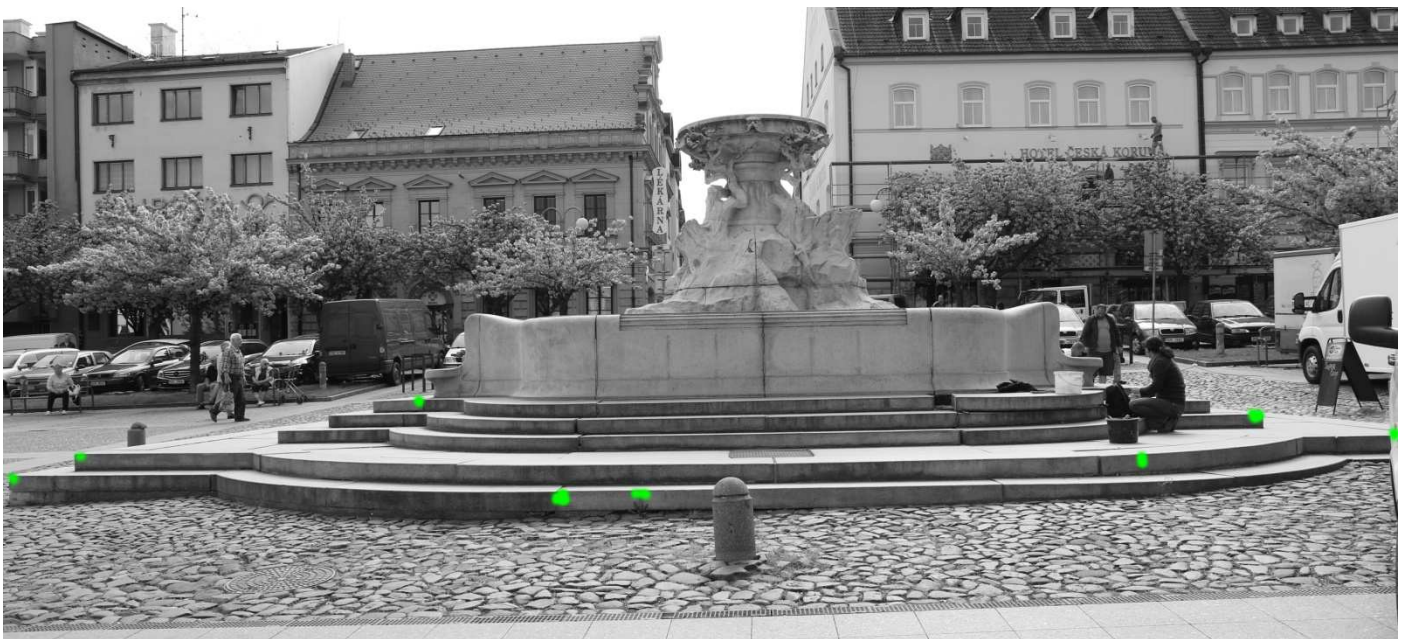
Grafická dokumentace

Zákres poškození schodiště

Zeleně teracco tmely, Růžově odlomený nebo poškozený kámen

Severovýchodní strana

Západní strana

Jižní strana

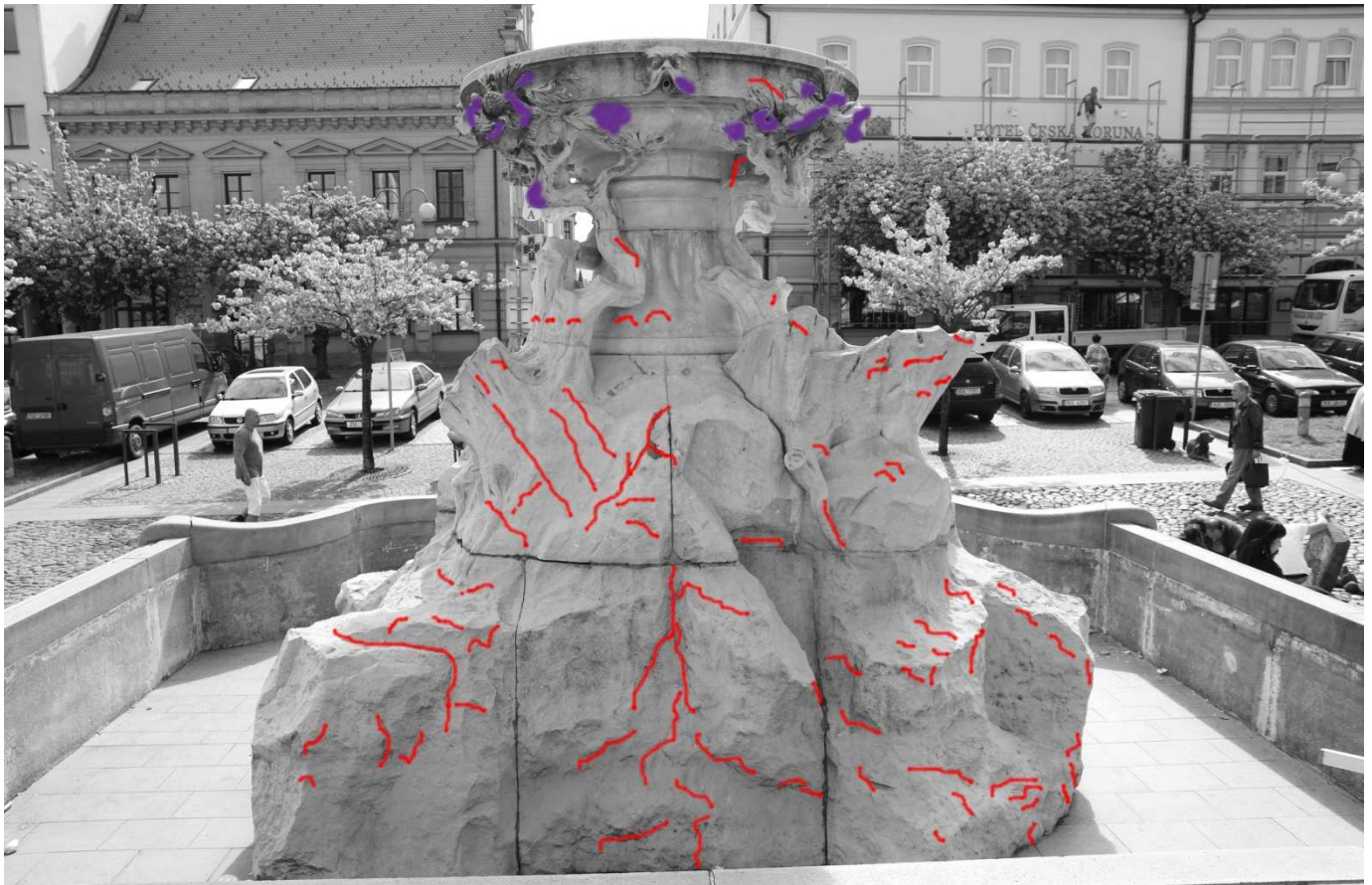
Zákres poškození mísy

Červeně trhliny v kameni, Modře kovový doplněk, Fialově degradovaný vápenec, Žlutě dotýkaná místa pro původní bronzové sochy

Pohled na vrchní mísu

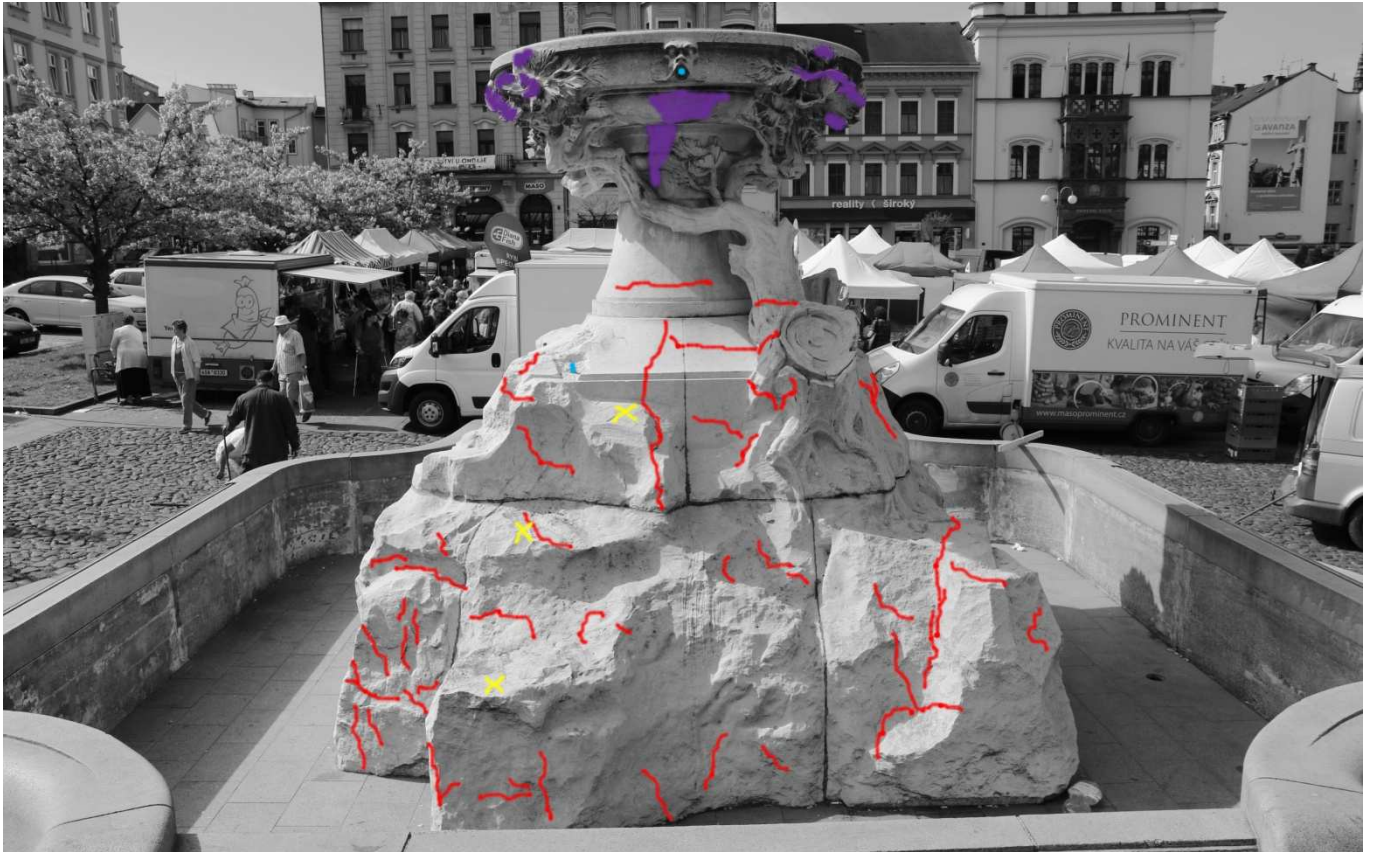
Zákres poškození vápencového sloupu

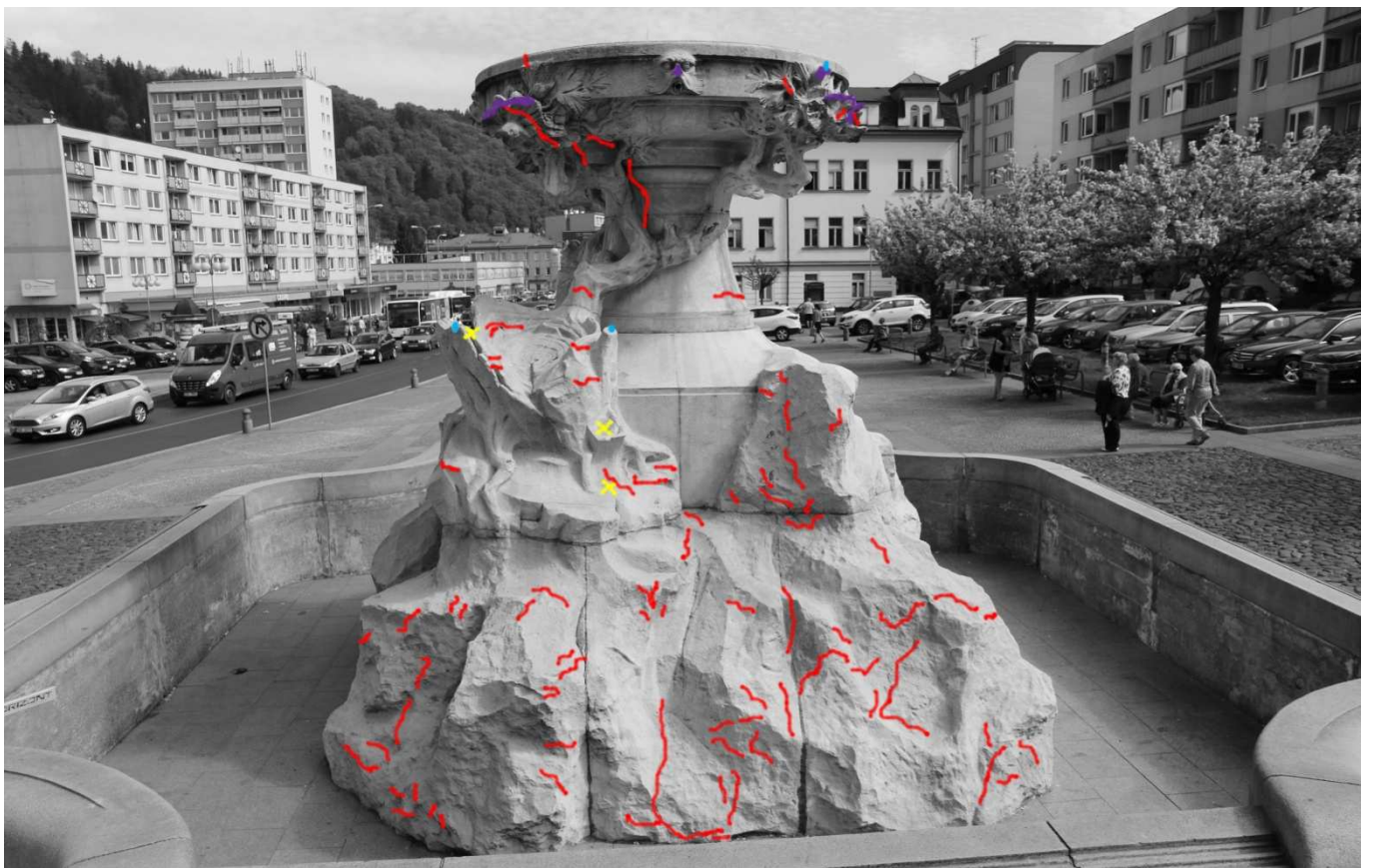
Západní strana

Východní strana

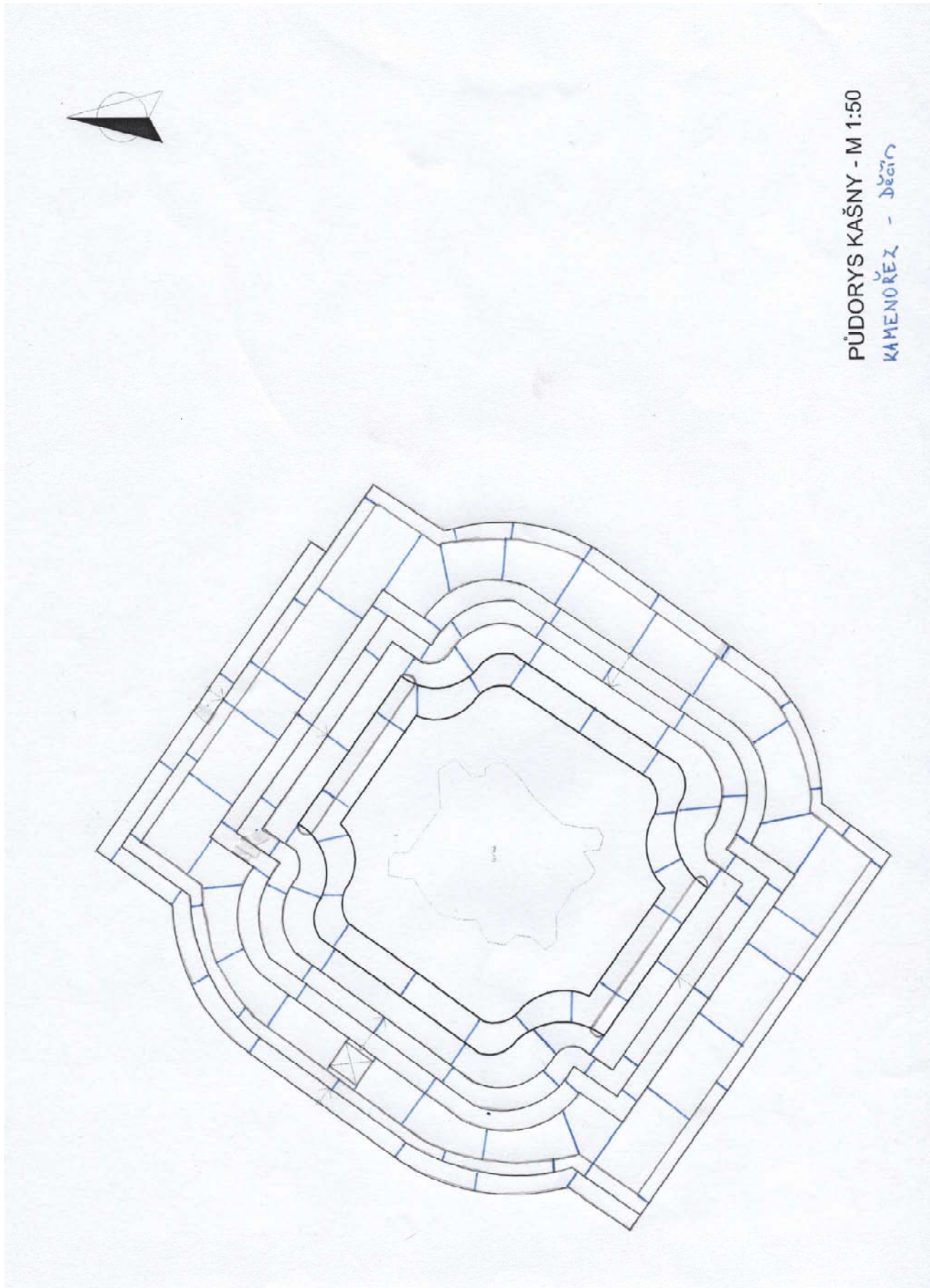
Severní strana

Jižní strana

Červeně trhliny, Fialově degradovaný kámen-rozrušený, Modře kovové čepy po sochařské výzdobě, Žlutě dotýkaná místa sochařskou výzdobou

Zákres kameňozru schodiště a nádrže

Historické fotografie a plánky

SOA Litoměřice, Kvádrberk, Petr Joza, 2015, archiv města Děčín

Obr. č. 25 - Secesní kašna na děčínském náměstí před r. 1918

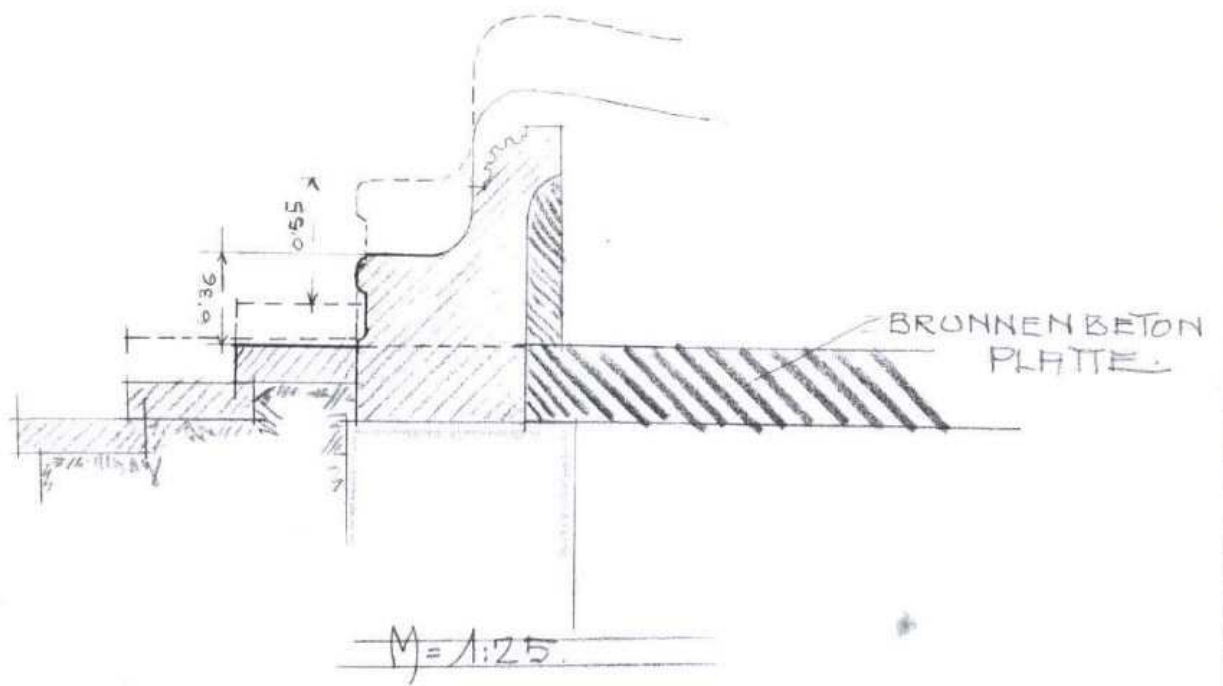

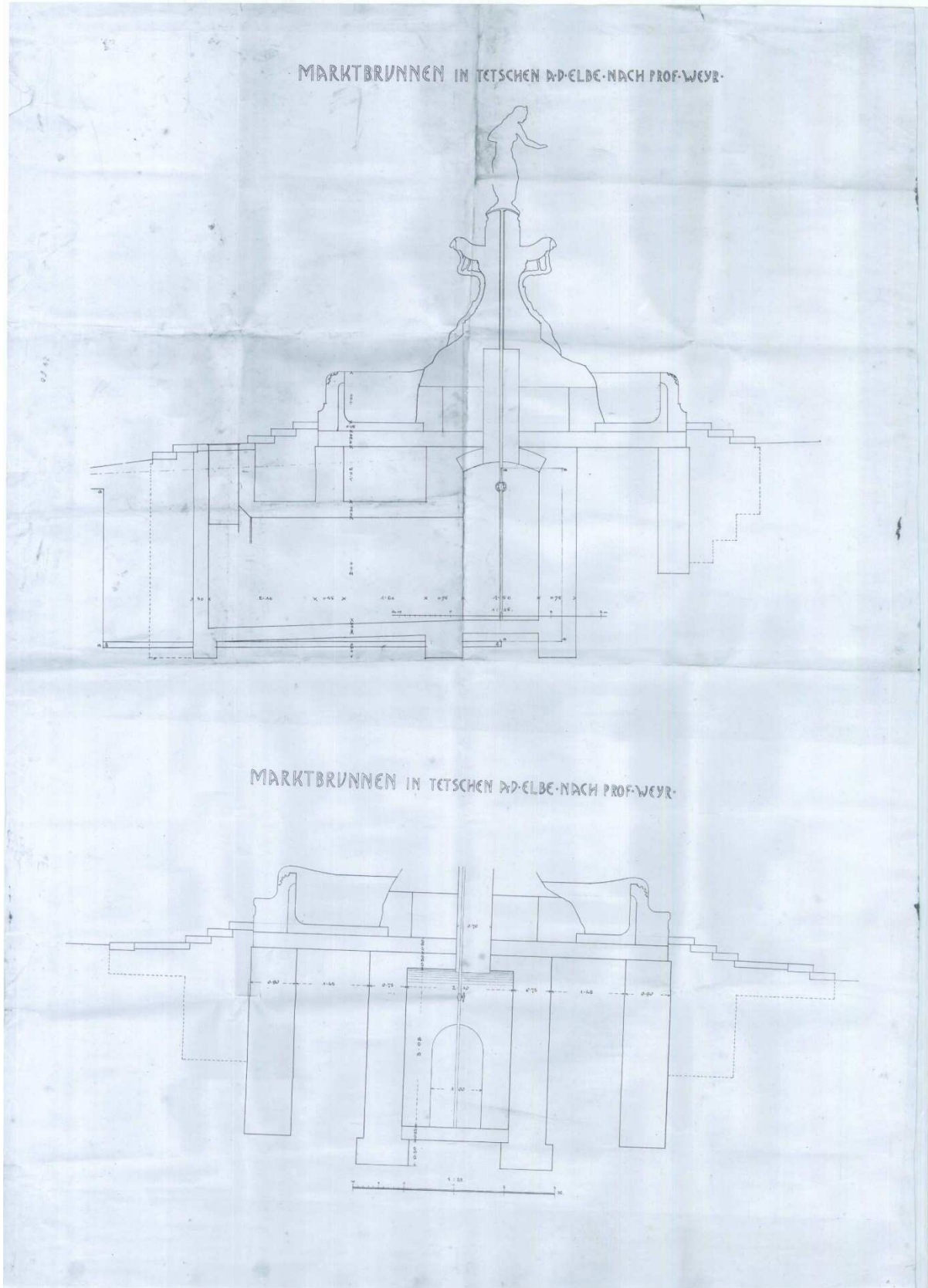

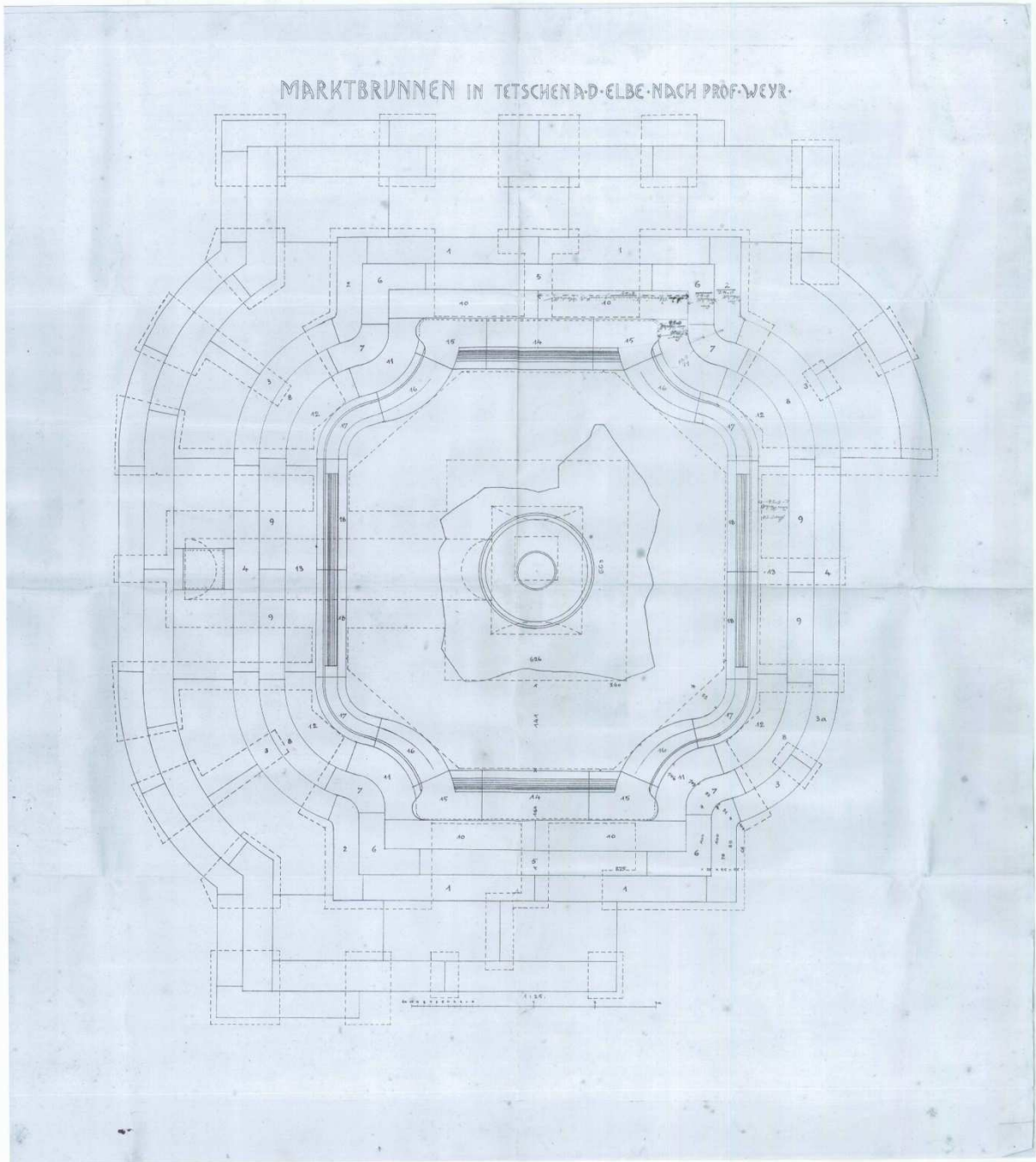

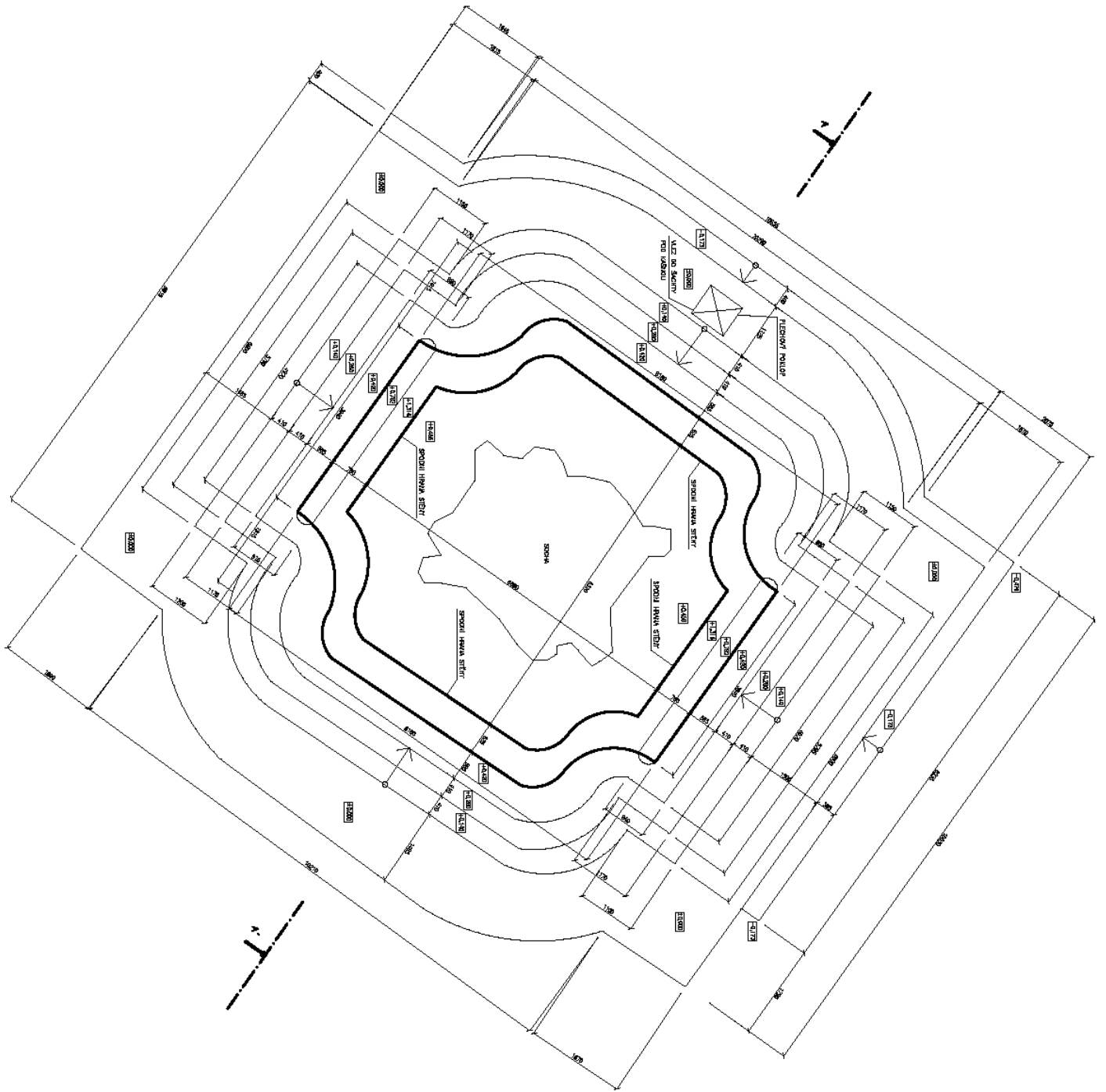
Detail bednění kašny

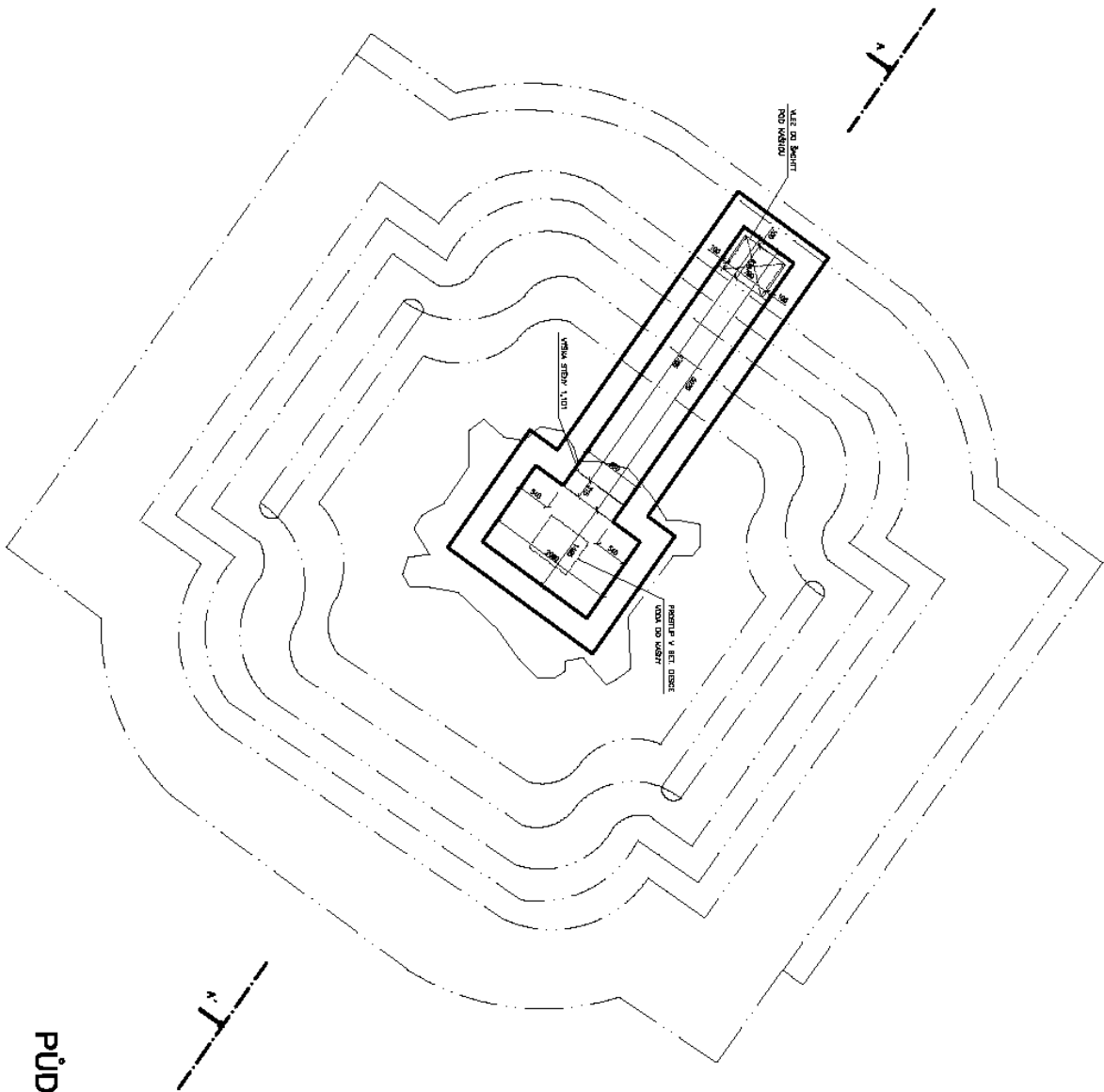

PŮDORYS KAŠNY - M 1:50

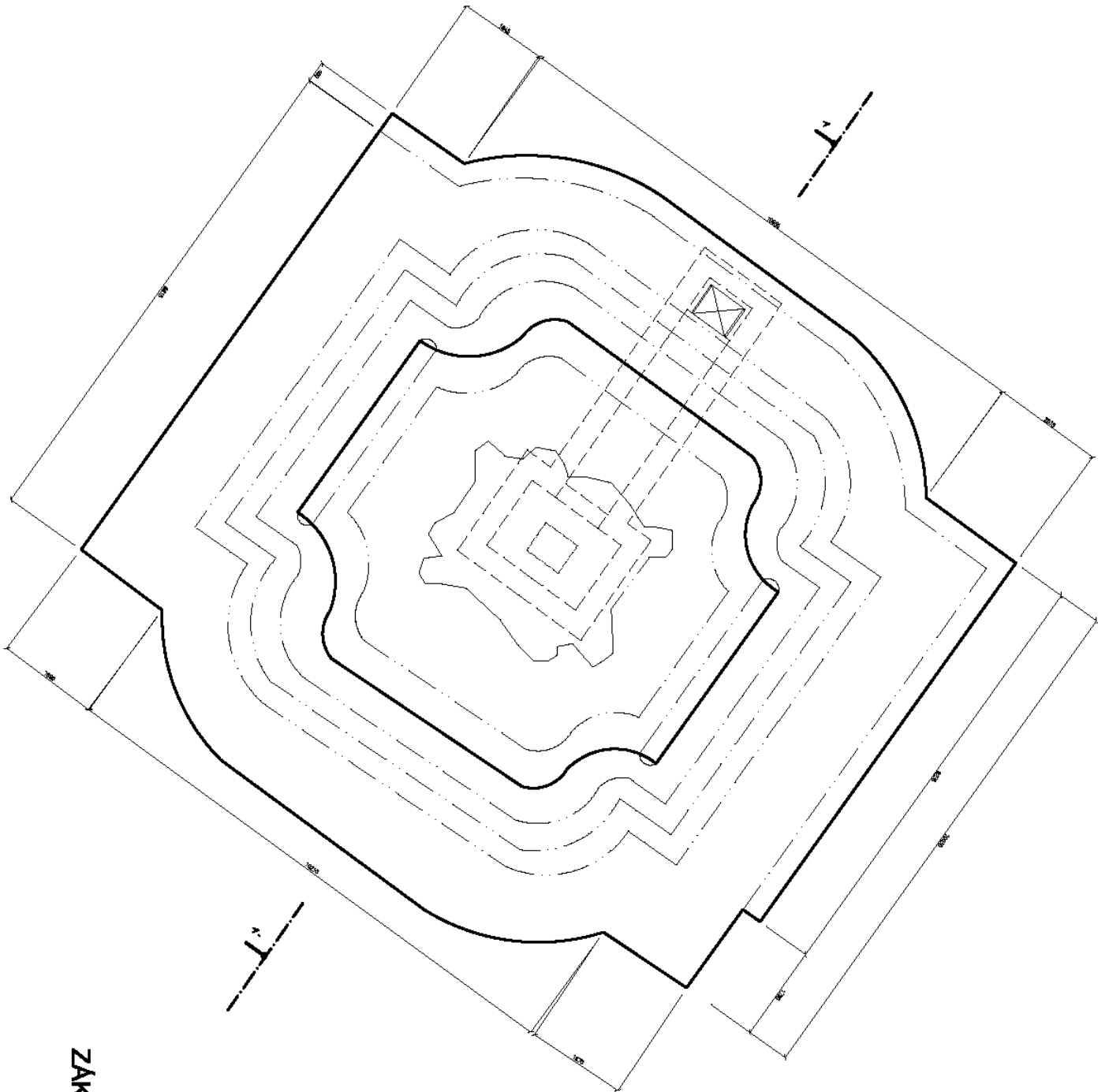

PŮDORYS ŠAHTY POD KAŠNOU - M 1:50

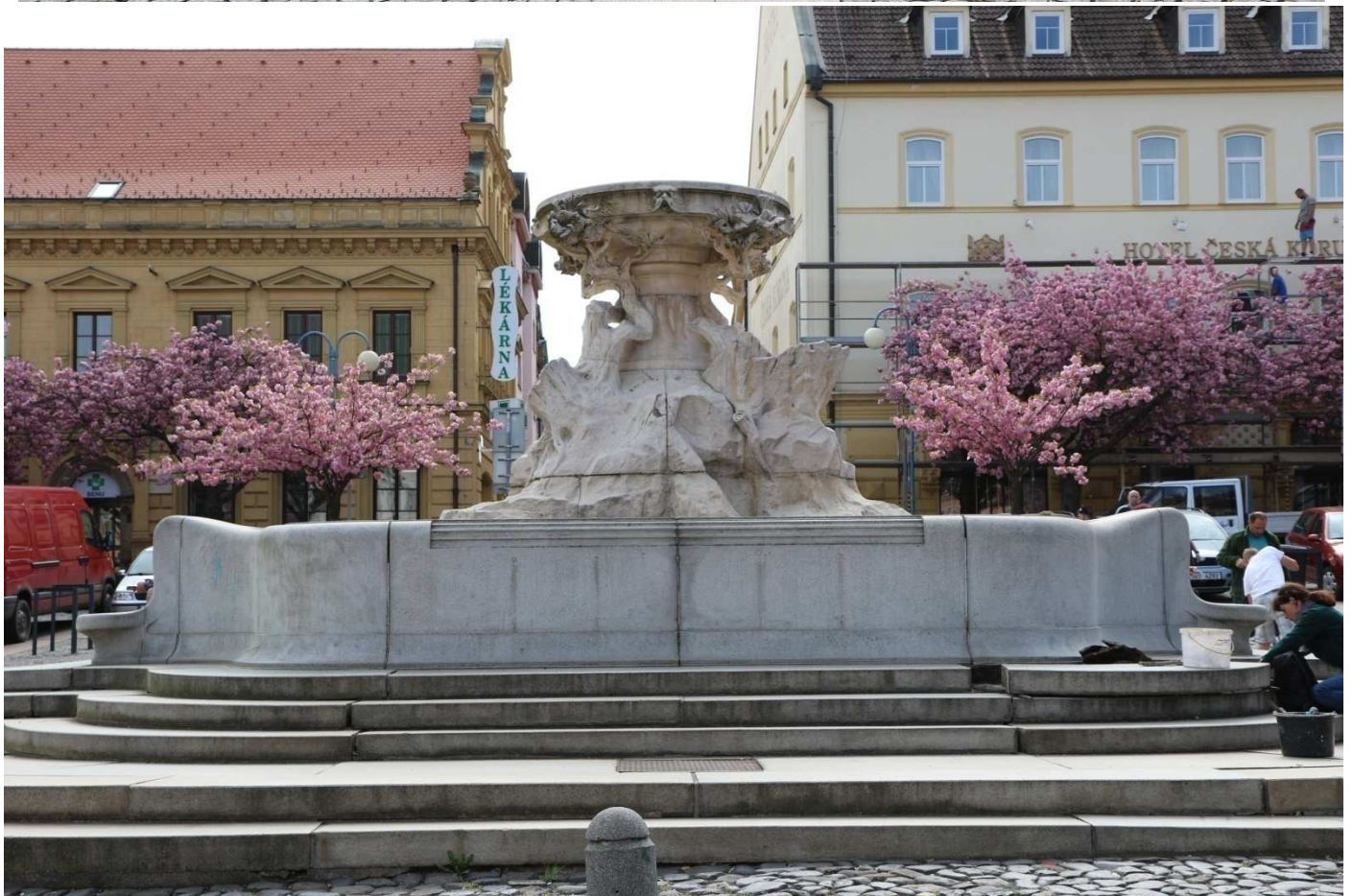

LEŽENIA KAPETU - rezaný dub
ZAKLADNÉ DESKY POD SCHODIŠŤOM, VETROU KORMENNIKŤ NĽUVU ČIAROU, VĚTRÁ DESKY 60x60

ZÁKLAD POD SCHODIŠŤEM - M 1:50

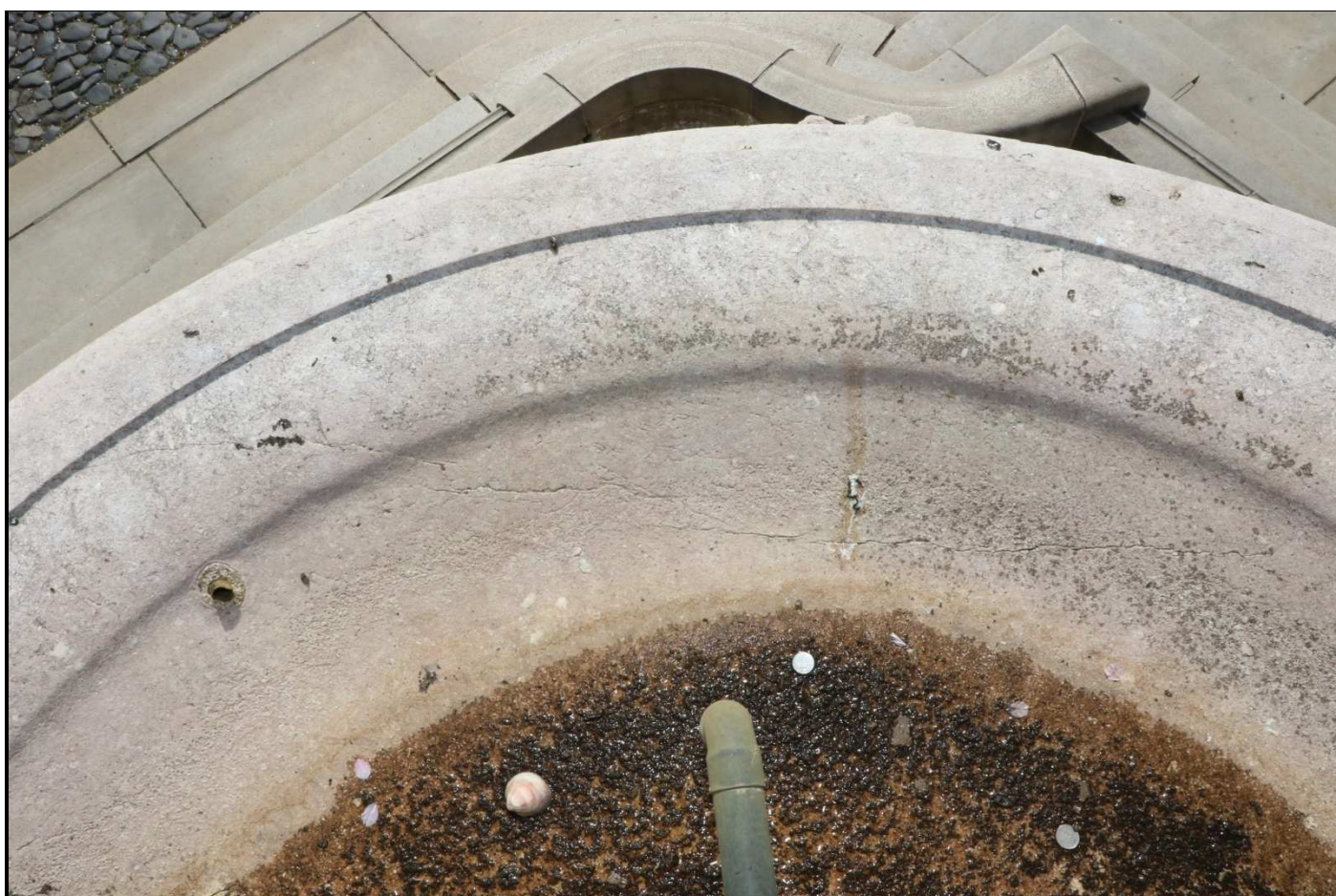
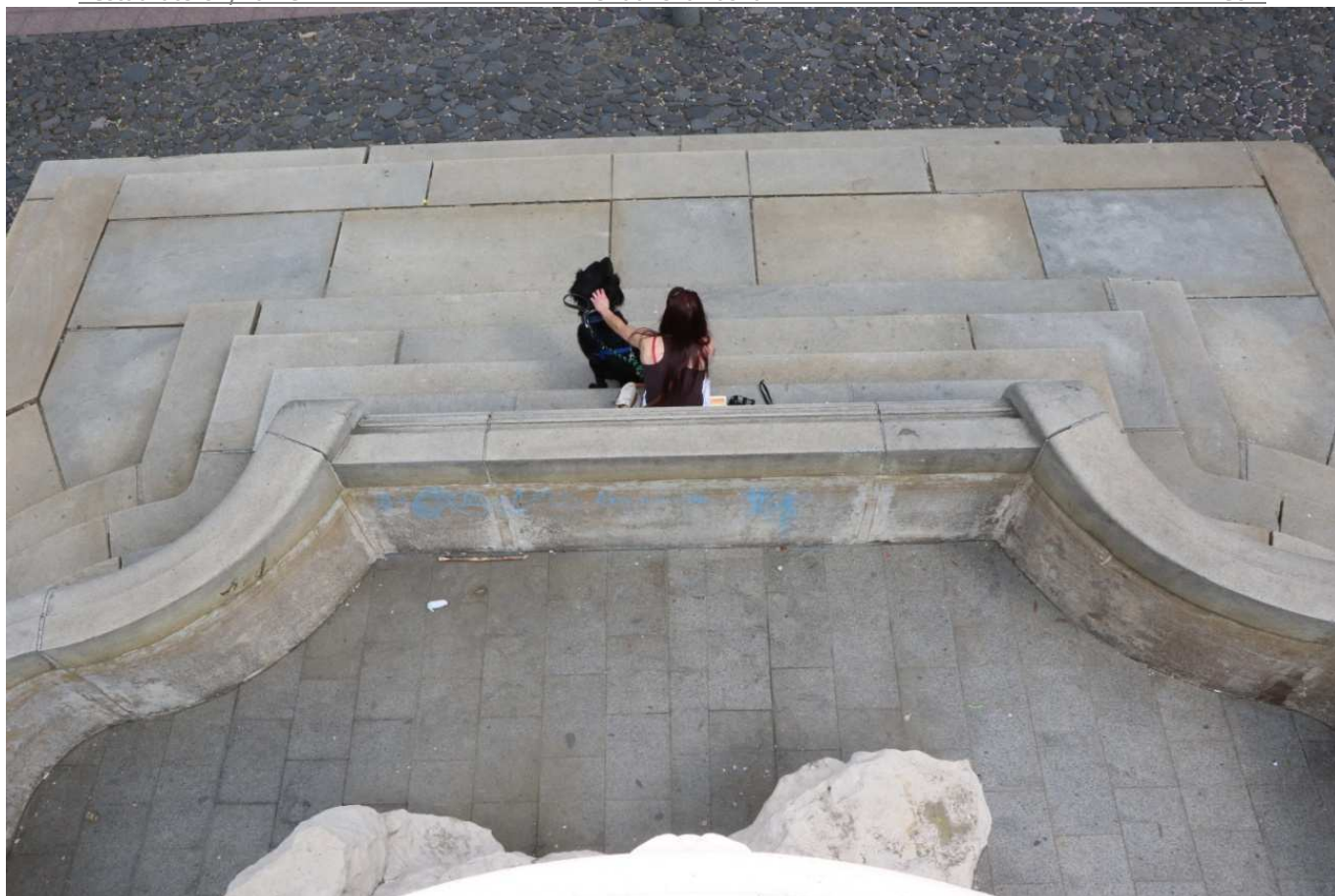
Fotodokumentace

Nezajištěná lasa v míse

Vrchní soklík v míse

Degradovaný vápenec

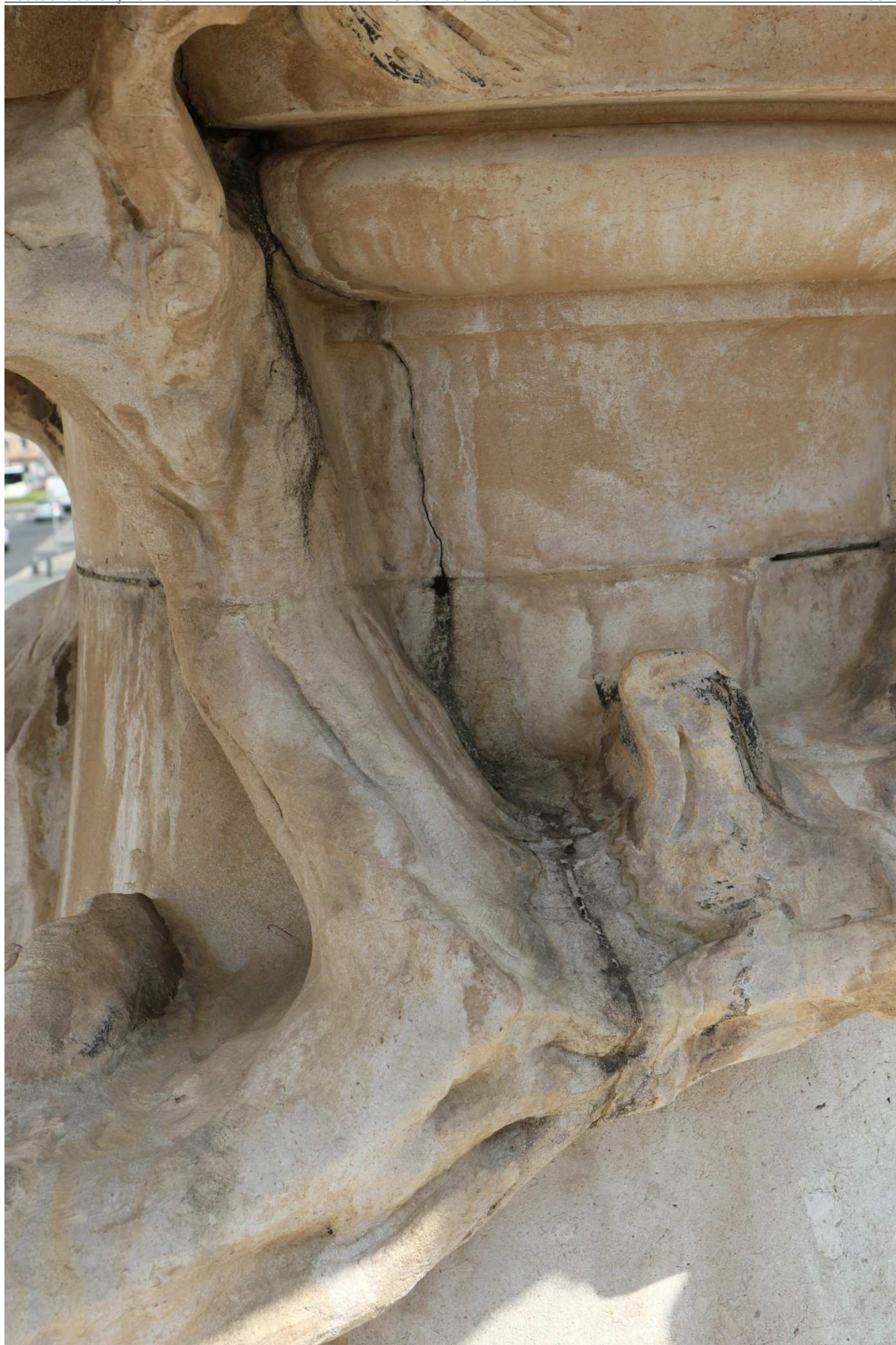
Podhled mísy

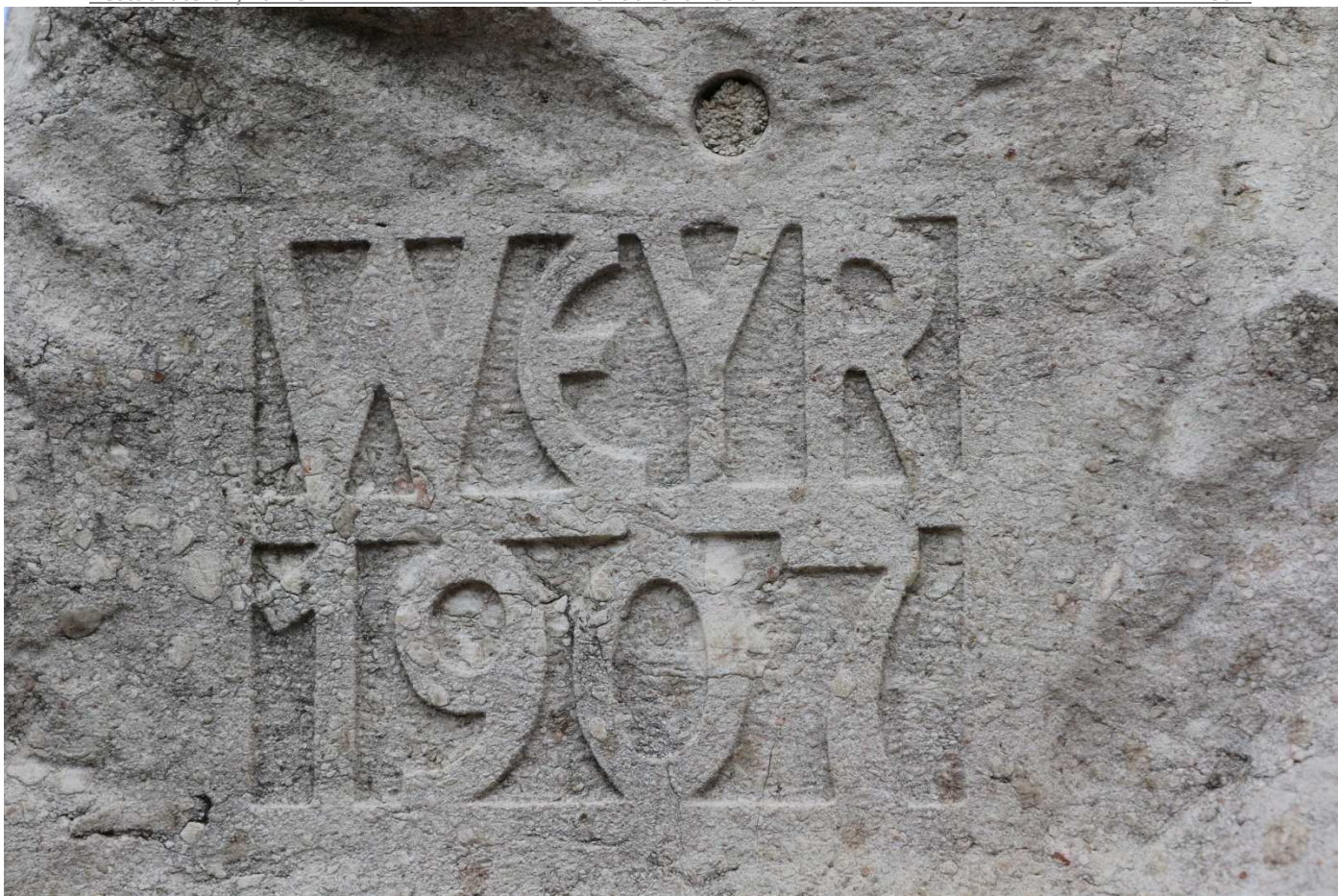
Biokoroze, sádrovcové krusty

Biokoroze v závětrných místech, degradace vápence vydrolením

Solné výkvěty, sádrovcové krusty

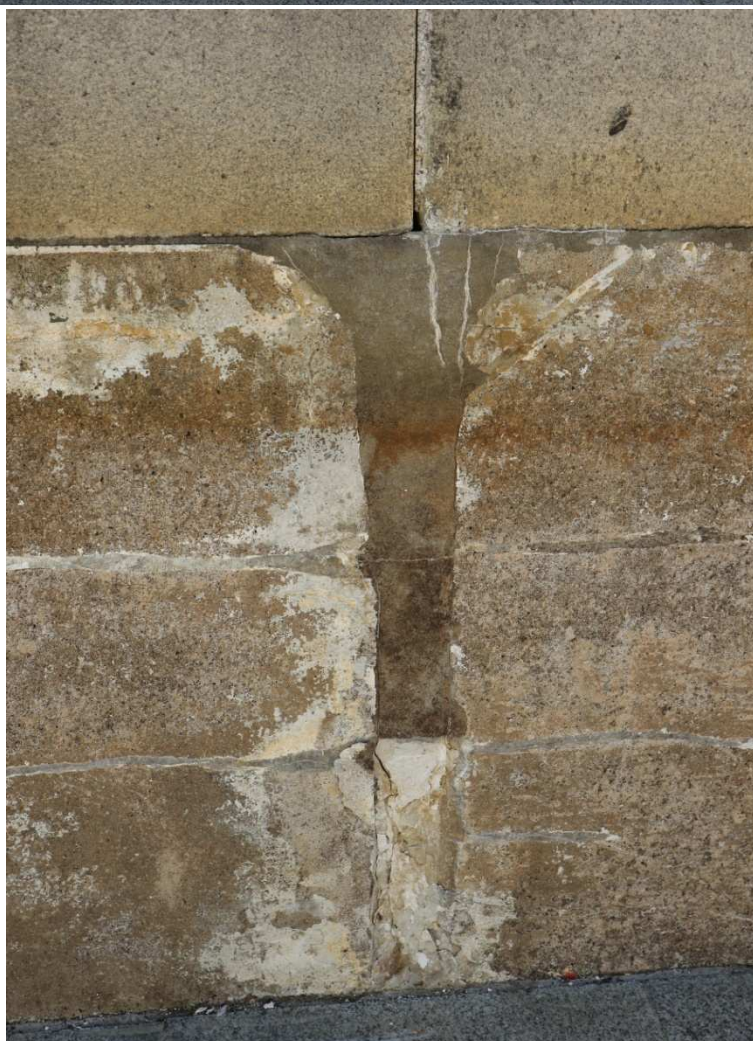

Popraskaný kámen působením bronzových čepů

Lasy ve vápenci ve spodních částech

Stav vnitřních izolačních desek nádrže

Výtoková trubka na dně

Sonda S4

Dotmelení žuly teracco tmelem

Sonda S1

Vnitřek spodní šachty, pohled od žebříku

Vnitřek spodní šachty, pohled do nádrže, vyložené olovem

Vnitřek spodní šachty, pohled vzhůru do dřívku sloupu

Statický posudek